

معرفی بنا و بررسی مصالح بکار رفته در بافت تاریخی عباس آباد بهشهر

محسن مسعودیان¹، فروغ علیزاده منمی^{2*}، مائده اسکوهی³، عبدالوهاب
موسوی نسب⁴

1- استادیار گروه سازه های آبی، دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی
ساری
irmasoudian@sanru.ac

2- دانشجوی کارشناسی ارشد گروه سازه های آبی، دانشگاه علوم کشاورزی و منابع
طبیعی ساری
forough.alizadeh@yahoo.com

3- دانشجوی کارشناسی ارشد گروه سازه های آبی، دانشگاه زنجان
maedeh.oskouhi@yahoo.com

4- مدیر مجموعه باغ های تاریخی عباس آباد
a.mosavinasab@yahoo.com

چکیده

مهندسی سازه در ایران پیشینه ای تاریخی دارد. بناهای تاریخی
بیشماری در سرزمین پهناور ایران وجود دارد که توانسته مسائل
سازه ای پیچیده ای را حل نموده و شاهکارهای باشکوهی از معماری را
خلق کند. در این میان حفظ و انتقال بناهای تاریخی به نسل آینده
وظیفه ای ضروری است و بدین منظور لازم است تا ویژگی های مصالح این
ابنیه به خوبی مورد شناسایی قرارگیرد تا حفاظتی صحیح و اصولی
امکان پذیر گردد. مجموعه تاریخی عباس آباد در فاصله 9 کیلومتری
جنوب شرقی بهشهر با وسعت تقریبی 10 هکتار در سال 1021 ه. ق به
دستور شاه عباس بنا گشت. به دلیل داشتن ویژگی ها و ارزش های
تاریخی، محیطی، عملکردی، کالبدی، سازه ای و تکنیک های فنی خلاقانه-
ای که معماران و مهندسين عصر صفوی در ساخت آن بکار برده اند
آنرا منحصر بفرد نموده است. این مجموعه شامل سد، بنای چهارطاقی
در وسط دریاچه، خطوط انتقال و توزیع آب، همراه با حوض ها و آب
نماهای متعدد می باشد که با مصالح بومی ساخته و بهره برداری می-
شده است. بخش هایی از این مجموعه متناوبا در معرض آب و هوا بوده
است ولی بعد از حدود 400 سال هنوز پایدار می باشد. مصالح بکار
رفته در این مجموعه از نظر مشخصات ظاهری، اشکال، ابعاد و نحوه
چیدن مصالح و سنگ فرش، آبنبدی اجزا و جنس ملات استفاده شده در
این تحقیق بررسی شده است. نتایج نشان می دهد که طراحان با توجه
به امکانات محلی از مناسبترین مصالح برای ساخت این بنا استفاده
نموده اند.

واژه های کلیدی: مصالح، بنا، بافت تاریخی، عباس آباد بهشهر،

1- مقدمه

بناهای تاریخی، میراثی مهم و شاخص در هر سرزمین و کشوری هستند
[1]. ایران زمین، با سابقه ای طولانی و درخشان در زمینه هنرهای
گوناگون سهم بزرگی در توسعه و تکامل معماری جهان دارد. این آثار
ارزشمند معماری که در واقع معرف فرهنگ و تمدن ایران و ایرانی
است، دستاورد تلاش متمدنی هنرمندانی است که با اعتقاد و ایمان و
ابتکار در تکامل و توسعه هرچه بیشتر هنر معماری به ویژه در دوران
اسلامی، مشتاقانه کوشیده اند. کشور ایران در ساخت بناهای آبی تاریخی
همواره نسبت به سایر کشورها در طول تاریخ پیشگام بوده است [6]. این